

Evaluation of the Status of Scientific Journals, Rank A, of MSRT, Based on the Desired Indicators of Scopus and WoS

Ehsan Ehteshamnejad*

PhD in Science, Technology & Innovation Financeing and Economics; Assistant Professor; STI Financing & Economics; National Research Institute for Science Policy (NRISP); Tehran, Iran Email: ehkamizi24@yahoo.com

Mehdi Ramezani

PhD in Agronomy; Expert; Agriculture and Plant Breeding Department; Guilan University; Rasht, Iran; Email: mramezani206@gmail.com

Mehdi Pakzad Bonab

PhD in Science and Technology Policy; Assistant Professor; National Research Institute for Science Policy (NRISP); Tehran, Iran Email: pakzad@nrisp.ac.ir

**Iranian Journal of
Information
Processing and
Management**

Iranian Research Institute
for Information Science and Technology
(IranDoc)

ISSN 2251-8223

eISSN 2251-8231

Indexed by SCOPUS, ISC, & LISTA

Vol. 40 | No. 2 | pp. 605-636

Winter 2025

<https://doi.org/10.22034/ijpm.2024.720299>

Received: 05, Oct. 2024 Accepted: 21, Dec. 2024

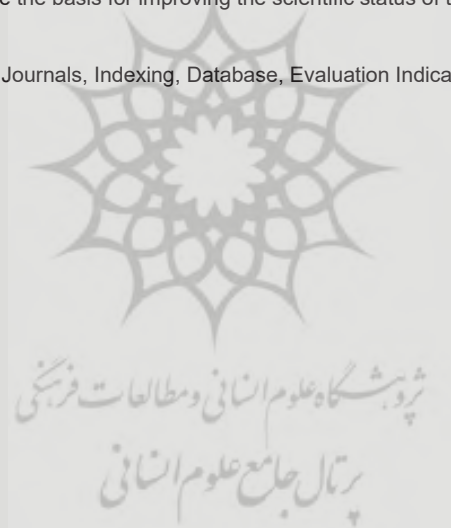
Abstract: The indexing of scientific journals in international databases such as Scopus is considered as one of the policies of the Ministry of Science, Research and Technology for reasons such as being effective in increasing the visibility of scientific journals and also improving the scientific ranking of the country at world level. A policy that starts with the determination of evaluation indicators and rankings of journals and continues with the holding of indexing workshops and finally ends with the indexing of journals in reliable databases. In this direction, paying attention to financial support for the indexing of journals is an issue that has not been addressed much, and perhaps it can be mentioned as one of the main and necessary elements in the issue of indexing of journals. In this research, 347 journals rated 'A' and 'International' by the Scientific Journals Commission of the Ministry of Science, Research and Technology, 9th June 2024, were examined while examining the indicators used in the evaluation of journals as well as the main criteria required by reliable databases for indexing journals. According to the review of the criteria for the acceptance of journals in order to index journals in reliable databases, finally 20 quality indicators were determined and based on the weighted value of the indicators, these journals were evaluated. The results of the surveys showed that between 2021 and 2022, the number of

* Corresponding Author

A-rated and international journals has grown significantly. The evaluation results based on educational groups also showed that most of the journals with 'international' rating were in the basic sciences group and most of the journals with 'A' rating were in the humanities group. Also, the overall range of scores of journals was between 0.44 and 1.21. Meanwhile, the range of points obtained for journals with the Scopus index was between 0.5 and 1.21, and for other journals between 0.44 and 1.06. From the point of view of publication indexing in specialized databases, the results indicated that 161 journals have no index and 231 journals have an index in a specialized database. The results of the investigations indicated that in 253 journals the articles had DOI code, but the articles of 94 journals did not have this code.

In general, not having an international editorial board member, not having a membership in specialized databases and DOAJ database, not having a membership in COPE database, not completing the information of the editorial board members, delay in publication, articles not having diversity authors distribution and not having complete descriptions of the authors' guides have been among the major problems of Group A journals. Targeted financial support for journals along with monitoring the standardization of journals and finally holding continuous educational workshops can provide motivation for indexing journals in international reliable databases and provide the basis for improving the scientific status of the country at the global level.

Keywords: Scientific Journals, Indexing, Database, Evaluation Indicators

ارزیابی وضعیت نشریات علمی رتبه الف

کمیسیون نشریات بر اساس شاخص‌های مورد

نظر پایگاه‌های اسکوپوس و وب‌آوساینس

احسان احتشام‌نژاد

دکتری حسابداری؛ استادیار؛ گروه پژوهشی تأمین مالی
و اقتصاد علم، فناوری و نوآوری؛ مؤسسه تحقیقات
سیاست علمی کشور؛ تهران، ایران؛
ehkamizi24@yahoo.com

مهدی رمضانی

دکتری زراعت؛ کارشناس؛ گروه زراعت و اصلاح
نباتات؛ دانشگاه گیلان؛ رشت، ایران؛
mramezani206@gmail.com

مهدی پاکزاد بناب

دکتری سیاست‌گذاری علم و فناوری؛ استادیار؛
گروه پژوهشی ارزیابی سیاست‌ها و پایش علم، فناوری
و نوآوری؛ مؤسسه تحقیقات سیاست علمی کشور؛
تهران، ایران pakzad@nrsp.ac.ir

پژوهش پایه
پژوهشی و
مدیریت
اطلاعات

مقاله برای اصلاح به مدت ۳ روز نزد پدیدآوران بوده است.

پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۰۱

دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۴

چکیده: نمایه‌سازی نشریات علمی در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی مانند «اسکوپوس» به دلایلی همچون اثربخشی در افزایش رؤیت‌پذیری نشریات علمی و همچنین ارتقای جایگاه علمی کشور در سطح جهانی، امروزه به‌عنوان یکی از سیاست‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) محسوب می‌شود؛ سیاستی که با تعیین شاخص‌های ارزیابی و رتبه‌بندی نشریات آغاز و با برگزاری کارگاه‌های آشنایی با نمایه‌سازی ادامه و در نهایت، به نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های معتبر ختم می‌گردد. در این مسیر توجه به حمایت مالی جهت نمایه‌سازی نشریات، موضوعی است که کمتر به آن پرداخته شده و شاید بتوان از آن به‌عنوان یکی از ارکان اصلی و ضروری در موضوع نمایه‌سازی نشریات نام برد.

در این تحقیق که در ۹ تیرماه ۱۴۰۳ انجام شد، ضمن بررسی شاخص‌های به‌کاررفته در ارزیابی نشریات و همچنین معیارهای اصلی مورد نظر پایگاه‌های معتبر جهت نمایه‌سازی نشریات، ۳۴۷ نشریه دارای رتبه «الف» و «بین‌المللی» کمیسیون نشریات علمی وزارت «عتف» مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به بررسی معیارهای پذیرش نشریات جهت نمایه‌سازی

نشریه علمی | رتبه بین‌المللی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

شاپا (چاپی) ۲۲۵۱-۸۲۲۳

شاپا (الکترونیکی) ۲۲۵۱-۸۲۲۱

نمایه در SCOPUS، ISI، و LISTA

jipm.irandoc.ac.ir

دوره ۴۰ | شماره ۲ | صص ۶۰۵-۶۳۶

زمستان ۱۴۰۳

<https://doi.org/10.22034/jipm.2024.720299>

نشریات در پایگاه‌های معتبر، در نهایت، ۲۰ شاخص کیفی تعیین و این نشریات بر اساس ارزش وزنی شاخص‌ها مورد ارزیابی قرار گرفتند.

نتایج بررسی‌ها نشان داد که در حد فاصل سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۱ تعداد نشریات دارای رتبه «الف» و «بین‌المللی» رشد قابل توجهی داشته‌اند. نتایج ارزیابی بر اساس گروه‌های آموزشی نیز نشان داد که عمده نشریات دارای رتبه «بین‌المللی» در گروه علوم پایه و عمده نشریات دارای رتبه «الف» در گروه علوم انسانی قرار داشتند. همچنین دامنه کلی امتیازات کسب‌شده نشریات بین ۰/۴۴ تا ۱/۲۱ بوده است. این در حالی است که دامنه امتیازات کسب‌شده برای نشریات با نمایه «اسکوپوسی» بین ۰/۵ تا ۱/۲۱ بود. نتایج حاکی از آن بود که ۱۶۱ نشریه فاقد نمایه، و ۲۳۱ نشریه دارای نمایه در پایگاه تخصصی بودند. نتایج همچنین نشان داد که مقالات بیشتر نشریات دارای کد DOI بودند.

در مجموع، نداشتن عضو هیئت تحریریه بین‌المللی، نداشتن نمایه در پایگاه‌های تخصصی و دواج، نداشتن عضویت در پایگاه COPE، تکمیل نبودن اطلاعات اعضای هیئت تحریریه، تأخیر در انتشار (در برخی موارد)، نداشتن مقاله از نویسندگان سایر کشورها، و کامل نبودن توضیحات راهنمای نویسندگان از جمله مشکلات عمده نشریات گروه «الف» بوده است. حمایت مالی هدفمند از نشریات در کنار نظارت بر اِعمال استانداردهای نشریات و در نهایت، برگزاری مستمر کارگاه‌های آموزشی می‌تواند ضمن ایجاد انگیزه برای نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی، زمینه ارتقای جایگاه علمی کشور در سطح جهانی را فراهم سازد.

کلیدواژه‌ها: نشریات علمی، نمایه‌سازی، پایگاه داده، شاخص‌های ارزیابی

۱. مقدمه

نشریات علمی با چاپ مقالات و نتایج پژوهش‌های محققان سراسر جهان به ایجاد ساختار نظام‌مند در علم کمک می‌کنند؛ به این صورت که می‌توان با دنبال کردن ارجاعات مختلف در این نشریات، روند حرکت علم و رشد آن را نیز بررسی کرد. امروزه، گسترش روزافزون تعداد نشریات علمی در سطح جهان موجب شده است که کم‌کم سیستم‌های ارزیابی و نظارتی در خصوص نشریات علمی نیز ایجاد شود. راه‌اندازی پایگاه‌های مختلف نمایه‌سازی نشریات علمی در سراسر جهان که با توجه به شاخص‌های خاص خود نسبت به ارزیابی و یا نمایه‌سازی نشریات در پایگاه خود اقدام می‌نمایند، گواهی بر این ادعاست. راه‌اندازی کمیسیون نشریات علمی در وزارت فرهنگ و آموزش عالی سابق کشور به استناد مفاد بند (ج) تبصره ۳۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ و نیز مفاد بند (ج) تبصره ۳۴ قانون بودجه سال ۱۳۶۴ مصوب مجلس شورای اسلامی در جهت بررسی درخواست متقاضیان انتشار و تعیین اعتبار نشریات علمی نیز در همین راستا بوده است (رمضانی و احتشام‌نژاد، ۱۴۰۲،

۱۴۴-۱۵۲، ۲۷۴).

نشریات علمی نمایه‌شده در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی همچون «اسکوپوس» امروزه به‌عنوان یکی از شاخص‌های ارزیابی فعالیت‌های علمی یک کشور در بحث رتبه‌بندی علمی آن کشور در تراز بین‌المللی است. «صبوری» در پژوهش خود ضمن معرفی مؤسسه اطلاعات علمی «آی‌اس‌آی»^۱ به شاخص‌هایی که این مؤسسه در بررسی نشریات برای نمایه شدن در این پایگاه استفاده می‌کند، اشاره نموده است. استانداردهای اساسی نشریه از جمله زمان‌بندی چاپ نشریه، رعایت مقررات بین‌المللی نشر، فرایند داوری تخصصی، داشتن عناوین، چکیده‌ها و کلیدواژگان مقالات به زبان انگلیسی، محتوای نوشتار، بین‌المللی بودن مقالات، هیئت تحریریه و نویسندگان، و داده‌های استناد در نشریه از جمله معیارهای ارزیابی نشریات است (۱۳۸۲).

«خان‌چمنی» در پژوهش خود به تشریح مراحل فهرست شدن نشریات در بانک اطلاعات علمی «آی‌اس‌آی» اشاره نموده است. ارزیابی کنندگان «آی‌اس‌آی» در حدود ۲۰۰ عنوان جدید را سالانه مورد ارزیابی قرار داده و تنها ۱۰ تا ۱۲ درصد از نشریات علمی ارزیابی‌شده را انتخاب می‌کنند. از جمله عوامل مورد ارزیابی رعایت استانداردهای بانک اطلاعاتی «آی‌اس‌آی»، کمیته علمی منتخب نشریه، تنوع بین‌المللی مقالات چاپ‌شده در نشریه، نشر به موقع، میزان ارجاع به خود، داشتن داوران بین‌المللی، داشتن عنوان مقالات، چکیده، و کلمات کلیدی به زبان انگلیسی و جایگاه نشر آن است. در پژوهش وی، همچنین توصیه شده که منابع به زبان انگلیسی نوشته شوند. این عوامل به‌تنهایی مورد ارزیابی قرار نگرفته، بلکه با بررسی مجموع عوامل، به هر نشریه یک امتیاز کلی داده می‌شود (۱۳۸۴).

«صالحی و رحیمی» در بررسی خود که به‌منظور تبیین فرایند ارزیابی نشریات در «آی‌اس‌آی» انجام دادند، ضمن معرفی شاخص‌های بین‌المللی در ارزیابی نشریات، بر اهمیت ارتقای نشریات ایرانی بر اساس این شاخص نیز تأکید نمودند (۱۳۸۵).

«صادقی و صراف شیرازی» در پژوهشی سه نظام رتبه‌بندی نشریات را برای حوزه پزشکی هسته‌ای بررسی کرده و به این نتیجه رسیدند که ضریب نفوذ نشریه^۲ و شاخص

1. Institute for Scientific Information (ISI)

2. Eigenfactor Score

«اس جی آر»^۱ نشریات حوزه پزشکی هسته‌ای همراه با ضریب تأثیر^۲ نشریات می‌توانند برای شناسایی صحت کیفیت نمایه‌سازی، مؤثر واقع شوند (Sadeghi and Sarafshirazi, 2012).

جدول ۱. وضعیت نشریات علمی کل کشور به تفکیک متولی اعتباردهنده

ردیف	متولی	تعداد نشریه	درصد سهم از کل نشریات کشور	تعداد نشریه دارای مجوز از کمیسیون نشریات	درصد سهم بعد از حذف هم‌پوشانی‌ها
۱	وزارت علوم ^۳	۱۵۹۶	۵۹/۹	۰	۶۳/۷
۲	وزارت بهداشت ^۴	۴۶۵	۱۷/۵	۱۲	۱۸/۱
۳	دانشگاه آزاد اسلامی ^۵	۵۱۳	۱۹/۳	۱۳۲	۱۵/۲
۴	حوزه علمیه ^۶	۹۰	۳/۴	۱۳	۳/۱
۵	جمع	۲۶۶۴		۲۵۰۷	

همان‌گونه که در جدول ۱، ملاحظه می‌شود، در حال حاضر، چهار مرجع اعتباردهی به نشریات در کشور وجود دارد که بیشتر نشریات علمی، اعتبار علمی خود را از آن‌ها دریافت می‌کنند. این چهار مرجع عبارت‌اند از: کمیسیون نشریات وزارت «عتف»، کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی و حوزه علمیه. با توجه به آنچه که در اسناد بالادستی و متن قانونی ذکر شده، کمیسیون نشریات وزارت «عتف» و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌عنوان متولیان اصلی اعتباردهی و رتبه‌بندی نشریات علمی کشور شناخته شده‌اند. از همین رو، حتی اگر نشریه‌ای از دو مرجع دیگر، اعتبار علمی دریافت نماید، باید این اعتبار در یکی از دو مرجع قانونی یعنی کمیسیون نشریات وزارت «عتف» و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز مجدداً مورد بررسی و تأیید قرار گیرد. از همین روست که دانشگاه آزاد اسلامی با داشتن ۵۱۳ نشریه علمی، تنها ۱۳۲ مورد از آن‌ها به تأیید کمیسیون نشریات وزارت «عتف» رسیده است.

1. SJR indicator

2. impact factor

۳. پایگاه کمیسیون نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به نشانی <https://journals.msrt.ir>

۴. پایگاه کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نشانی <https://journals.research.ac.ir>

۵. پایگاه کمیسیون نشریات علمی دانشگاه آزاد اسلامی به نشانی <https://eval.journals.iau.ir>

۶. پایگاه کمیسیون نشریات حوزه علمیه به نشانی <https://pazhohesh.ismc.ir>

بر همین اساس، می‌توان ادعا نمود که کمیسیون نشریات وزارت «عتف» با داشتن ۱۵۹۶ نشریه، متولی اصلی اعطای اعتبار و ارزیابی نشریات علمی کشور است. با توجه به اهمیت رتبه‌بندی نشریات علمی و نزدیک نمودن استاندارد نشریات علمی کشور به سطح استانداردهای بین‌المللی، ضرورت بررسی وضع نشریات معتبر وزارت «عتف» که متولی بیش از ۶۴ درصد نشریات کل کشور است، می‌تواند دارای اهمیت بسیار باشد. در همین راستا، بررسی جامع در خصوص شاخص‌های متداول در ارزیابی نشریات و نیز تدوین شاخص‌های مناسب برای ارزیابی نشریات می‌تواند کمک شایانی در جهت ارتقای کیفی نشریات داشته باشد. هدف از انجام این تحقیق، بررسی شاخص‌های کمی و کیفی به کاررفته برای ارزیابی نشریات علمی دارای رتبه «الف» کمیسیون نشریات و تطابق آن‌ها با شاخص‌های لازم برای نمایه‌سازی نشریات علمی در پایگاه «اسکوپوس» و «وب‌آوساینس» است. تعیین هزینه‌های ضروری در جهت حفظ نشریاتی که در حال حاضر در این دو پایگاه حضور دارند، از یک سو، و تعیین میزان حمایت مالی مورد نیاز برای ارتقای سطح استاندارد نشریات گروه «الف» به سطح نمایه‌های معتبر بین‌المللی از سوی دیگر، از اهداف دیگر اجرای این تحقیق است.

پرسش‌های اصلی پژوهش:

۱. شاخص‌های به کاررفته برای ارزیابی نشریات در پایگاه‌های «اسکوپوس» و «وب‌آوساینس» چیست و وضعیت نشریات علمی دارای رتبه «الف» وزارت «عتف» از این نظر چگونه است؟
۲. نشریات علمی دارای رتبه «الف» با قابلیت نمایه‌سازی در پایگاه‌های «اسکوپوس» و «وب‌آوساینس» کدام‌اند؟

۲. بررسی پیشینه تحقیق

نشریات علمی در واقع، از مهم‌ترین گنجینه‌های معرفت بشری هستند. نوشته‌های این نشریات تجلی کامیابی‌ها، ناکامی‌ها و چشم‌اندازهایی است که محققان، سالیان متمادی در آن‌ها مشارکت داشته‌اند. مقاله علمی، فعالیتی اجتماعی است و از طریق مشارکت همگانی و به هم پیوستن دانش فراهم آمده از سوی فرد فرد دانشمندان رشد و گسترش می‌یابد (صالحی و رحیمی ۱۳۸۵).

هدف نشریات که ماهیت علمی آن‌ها را تعیین می‌کرد، این بود که ضمن توجه

خاص به علوم طبیعی و مهندسی، گزارش‌هایی درباره همه نوشته‌های علمی، ادبیات و هنر منتشر کنند. به بیانی دیگر، مقالات موجود در نشریات اولیه، توصیفی و گزارشی از عملکردها و مشاهدات بودند، اما با گسترش و پیشرفت علوم و فناوری در دو قرن گذشته، مقالات علمی نیز بسیار پیچیده شدند که در نهایت، به خلق استانداردهایی در مورد نظم و ساختمان مقالات نشریات علمی، به‌ویژه در قرن بیستم منجر شد (Meyers & Beebe 1999). با گسترش بیشتر نشریات علمی در سطح جهان، ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی نیز متداول گردید؛ به نحوی که مؤسسه اطلاعات علمی فیلادلفیا در آمریکا که در سال ۱۹۵۸ ایجاد شد، یکی از مهم‌ترین و معتبرترین پایگاه‌های اطلاعات علمی است (Garfield 1979).

در ایران نیز نشریات علمی در اسناد بالادستی همچون نقشه جامع علمی کشور، سیاست‌های کلی علم و فناوری، برنامه‌های پنج‌ساله پنجم و ششم توسعه کشور، برنامه تحول آموزش عالی در دولت سیزدهم و همچنین برنامه‌های پیشنهادی مقام عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در زمان اخذ رأی اعتماد از مجلس شورای اسلامی مورد توجه بوده است.

یکی از اصلی‌ترین معیارهای رتبه‌بندی کشورها از نظر علمی، رتبه‌بندی بر اساس کمیت تولید مقالات هر کشور است. بر همین اساس، هر ساله پایگاه‌های استنادی همچون «اسکوپوس» اقدام به اعلام رتبه کشورهای جهان می‌کنند (Scimago 2024). در این پایگاه بر اساس نتایج اعلام‌شده برای سال ۲۰۲۲، کشور ایران رتبه ۱۵ را در بین کشورهای جهان کسب نموده است. این در حالی است که بر اساس مجموع مقالات نمایه‌شده در بازه زمانی ۱۹۹۶ تا ۲۰۲۲ کشور ایران جایگاه ۲۱ جهان را کسب کرده است که در مقایسه با کشور ترکیه (رتبه ۱۹) در چند سال اخیر پیشرفت خوبی داشته است (ibid). این است که نمایه شدن نشریات علمی هر کشور در چنین پایگاه‌هایی می‌تواند به‌طور مستقیم بر آمار مقالات نمایه‌شده تأثیرگذار باشد.

در جهان امروز وب‌سایت هر نشریه یکی از مهم‌ترین ابزارهای تعاملی است که از یک سو پنجره‌ای به آن نشریه و از سوی دیگر، نقطه اتصال و ارتباط کاربران با اطلاعات الکترونیک آن نشریه است (سهیلی ۱۳۸۵). از نظر «مینگ-تانگ» ساختار وب‌گاه نشریه باید بر عملکرد و خدمات تمرکز داشته باشد و ایجاد نمایه‌های ارزیابی باید با اصول علمی، جامع، جزئیات محتویات نمایه و تأکید بر اجرای عملی و تکمیل ساختار وب‌گاه نشریه همراه باشد (Ming-tong 2011). «میرحیدری و غفوری»، در پژوهشی با هدف نحوه

دسترسی بهینه به محتوا و مؤلفه‌های موجود با رویکرد وب‌سنجی به بررسی وب‌سایت نشریات تخصصی و علمی فارسی حوزه مطالعات ایران‌شناسی پرداخته‌اند. ایشان با بررسی سامانه ۴۲ نشریه مرتبط دریافتند که بیشتر شاخص‌ها و مؤلفه‌های موجود، بر اساس شاخص‌های ارائه‌شده در سامانه ارزیابی نشریات علمی کشور تدوین شده‌اند و بیشتر وب‌سایت‌ها گام‌های نخستین و اساسی را در راستای اجرای بهینه‌سازی و دسترسی سریع و دقیق به سامانه‌های خود برداشته‌اند (۱۳۹۷).

بررسی و ارزیابی نشریات علمی و وب‌سایت آن‌ها از نظر میزان انطباق آن‌ها با شاخص‌های استاندارد و بین‌المللی موضوعی است که کم‌وبیش توسط محققان ایرانی و خارجی به آن پرداخته شده است. «میرزایی» معیارهایی همچون توالی و تداوم انتشار، درج بحث و نتایج، و درج چکیده مقاله به زبان فارسی را از مهم‌ترین معیارهای ارزیابی نشریات فارسی از منظر سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی بیان داشته، و مواردی همچون تخصص سردبیر با موضوع نشریه، داوری تخصصی، انتشار به‌موقع نشریه، درج فهرست کامل منابع در مقاله‌های نشریه و درج مواد و روش‌های مقاله را از معیارهای دارای اهمیت از نظر جامعه آماری خود اعلام نموده است (۱۳۹۵).

«صیامی و محمدی» در ارزیابی ۵۴ وب‌سایت نشریه علمی-پژوهشی حوزه علوم تربیتی دریافتند که ۵۰ درصد نشریات دارای مشکل تأخیر در انتشار بوده‌اند. ایشان توجه به انتشار به‌موقع، کامل نمودن آرشیو مقالات نشریات، و دسترسی آزاد به مقالات را از عوامل مؤثر در افزایش استناددهی به نشریه اعلام نموده‌اند (۱۴۰۲).

«زرگر و محمدی» در ارزیابی وضعیت نشریات علمی حوزه حسابداری و مالی پس از بررسی وب‌سایت ۲۷ نشریه علمی این حوزه دریافتند که تنها ۵ نشریه دارای تأخیر در انتشار بوده است. بررسی امتیازهای نشریات در سامانه ارزیابی نشریات نشان داد که ۳ نشریه در رتبه A قرار داشته و هیچ نشریه‌ای در رتبه A+ قرار نگرفته است و اغلب نشریات در رتبه B قرار می‌گیرند. میانگین ضریب تأثیر نشریات حسابداری ۰/۲۵۳ و نشریات مالی ۰/۱۲۳ بوده است. بیشتر نشریات مورد بررسی در پایگاه‌های داخلی نمایه می‌شوند و تنها ۲ نشریه، آن هم در پایگاه نه چندان مطرح نمایه می‌شوند (۱۳۹۷).

«کالیتا و مهنتا» در پژوهشی به بررسی مجلات برجسته هند بر اساس شاخص استفاده‌شده در پایگاه اطلاعاتی «اسکوپوس» پرداختند. آن‌ها با بررسی ۴۰ نشریه از بین ۵۰ نشریه هندی دریافتند که دسترسی آزاد، محبوبیت و کیفیت مجلات هند را افزایش

می‌دهد. همچنین یافته‌ها نشان داد که ۲۴ مجله از مجلات هند در چاپخانه‌های مهم چاپ می‌شوند و تمامی مجلات برجسته و آکادمی علمی به‌صورت دسترسی آزاد هستند (Kalita and Mahanta 2016).

«پوربندانی» و همکاران نیز در بررسی خود با هدف مقایسه مقادیر ضریب تأثیر نشریات سالمندی در پایگاه «جی‌سی‌آر»^۱ با شاخص «اس‌جی‌آر» در پایگاه «سایمگو» در بازه زمانی سه ساله ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴ انجام داده بودند، اعلام نمودند که بین مقادیر ضریب تأثیر و «اس‌جی‌آر» نشریات سالمند نمایه‌شده در پایگاه‌های «جی‌سی‌آر» و «سایمگو» همبستگی مثبت وجود دارد (۱۳۹۵).

امروزه، برای ارزیابی نشریات علمی از دو شاخص ضریب تأثیر و «اس‌جی‌آر» استفاده می‌شود. برای استخراج ضریب تأثیر واقعی از پایگاه گزارش استنادی نشریات^۲ و برای محاسبه «اس‌جی‌آر» از پایگاه رتبه‌بندی نشریات «سایمگو»^۳ استفاده می‌شود و طبقه‌بندی موضوعی نشریات علمی بین‌المللی در این پایگاه‌ها انجام می‌شود (Wang & Waltman, 2016).

پایگاه «اسکوپوس» در دو بخش ارزیابی فنی و ساختاری به بررسی نشریات می‌پردازد. در بخش فنی مواردی همچون عنوان مقاله، چکیده مقاله، سازماندهی مقاله با الگوهای تحقیقاتی و نوشتاری استاندارد، فرمت مقاله، روش تحقیق، و بررسی سرعت ادبی و مطابقت و همخوانی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در ارزیابی ساختاری نیز مواردی همچون بررسی نام نویسندگان و مشخصات سازمانی، چکیده مقالات، کلیدواژه‌ها و منابع مورد استفاده بررسی می‌شوند (طاهری ۱۴۰۲). این در حالی است که فرایند بررسی در پایگاه «وب‌آوساینس» نیز طی سه مرحله صورت می‌گیرد: مرحله اول، بررسی اولیه نشریه، مرحله دوم، پالایش و ارزیابی فنی نشریه، و در مرحله سوم، معیارهای اثرگذاری همچون تحلیل استنادی مقایسه‌ای، تحلیل استنادی نویسنده، تحلیل استنادی هیئت تحریریه و اهمیت محتوایی مقالات مورد ارزیابی قرار می‌گیرد (همان).

از آنجا که آمار نشریات علمی کشور طی چند سال گذشته روند صعودی بسیار بالایی داشته و توانسته است به اهداف مورد انتظار در برنامه چهارم توسعه دست یابد، این است که ضرورت ارتقای کیفی نشریات نیز احساس می‌شود. بر همین اساس، ضرورت

1. Journal Citation Report (JCR)

2. Journal Citation Report

3. Scimago Journal Rank indicator

دارد که وضعیت نشریات علمی کشور و متولیان اعطای اعتبار به آن‌ها مورد بررسی دقیق قرار گرفته و وضعیت آن‌ها از نظر ابعاد مختلف همچون شاخص‌های مناسب کیفی، مورد تجزیه و تحلیل مناسب قرار گیرد و برنامه‌ریزی‌های لازم در جهت ارتقای کیفی آن‌ها صورت پذیرد. از سوی دیگر، با توجه به حمایت‌های مالی که وزارت «عتف» از نشریات علمی انجام می‌دهد، به دلیل عدم آشنایی متولیان امر باعث می‌گردد که این حمایت‌ها به صورت نامناسب و بدون هدفمندی صورت پذیرد. از همین رو، شناسایی هزینه‌های واقعی نشریات در حوزه نمایه‌سازی و استانداردسازی باعث خواهد شد که ضمن تعیین برآورد حمایت مالی مورد نیاز نشریات مستعد، مبلغ حمایتی از نشریات نمایه‌شده نیز به صورت هدفمند و صحیح‌تری تخصیص یابد.

۳. مواد و روش‌ها

روش اجرای تحقیق به صورت اسنادی بود. در این روش با مطالعه منابع و مستندات در خصوص نحوه ارزیابی نشریات علمی، اطلاعات لازم گردآوری شد. بر این اساس با توجه به بررسی اطلاعات پرتال نشریات علمی کمیسیون نشریات وزارت «عتف» در ۹ تیرماه ۱۴۰۳، جامعه آماری متشکل از ۳۴۷ نشریه علمی در طی دو سال ارزیابی اخیر کمیسیون نشریات علمی دارای رتبه «الف» و «بین‌المللی» شناسایی گردید.

مهم‌ترین شاخص‌های کلی که پایگاه‌های «اسکوپوس» و «وب‌آوساینس» در ارزیابی نشریات مورد بررسی قرار می‌دهند، به ترتیب عبارت‌اند از:

پایگاه «اسکوپوس»: وب‌سایت نشریه، عنوان نشریه، شفاف‌سازی فرایند داوری مقالات در نشریه، مالکیت و مدیریت نشریه، ارکان نشریه، حق نشر و مجوز، هزینه‌های نویسندگان، فرایند شناسایی و برخورد با تخلفات، اخلاق انتشار، برنامه انتشار، وضعیت دسترسی به مقالات، بایگانی مقالات، منابع درآمدی نشریه و تبلیغات.

پایگاه «وب‌آوساینس»: داشتن شاپا، عنوان انحصاری نشریه، اطلاعات ناشر، نشانی اینترنتی نشریه، اطلاعات تماس، اعلام سیاست داوری و جزئیات تماس، عنوان و چکیده انگلیسی مقالات، اطلاعات کتاب‌شناختی به انگلیسی، شفافیت زبان، انتشار به موقع و تعداد کافی مقالات، کارایی وب‌سایت یا قالب نشریه، درج بیانیه‌های اخلاقی در نشریه، اطلاعات تماس با هیئت تحریریه، اطلاعات تماس با نویسنده، ترکیب هیئت تحریریه، اعتبار بیانیه‌ها

و سیاست‌ها، فرایند داوری، انطباق محتوایی، شفاف‌سازی حمایت‌های مالی، پیروی از استانداردهای انجمن‌ها، توزیع نویسندگان، و نظام مناسب ارجاع‌دهی. بر همین اساس، با توجه به بررسی تمامی شاخص‌های اعلام‌شده در شیوه‌نامه ارزیابی نشریات علمی کمیسیون نشریات وزارت «عتف» و همچنین شاخص‌های کیفی مورد نظر در پایگاه‌های «اسکوپوس» و «وب‌آوساینس» جهت نمایه‌سازی نشریات، ۲۰ شاخص کیفی تعیین گردید (جدول ۲). سپس این شاخص‌ها وزن‌دهی گردیده و نشریات (وضعیت وب‌سایت) بر اساس ۲۰ شاخص تعیین‌شده مجدد مورد ارزیابی و امتیازبندی شدند.

جدول ۲. ضریب وزنی و دامنه امتیازات هر یک از شاخص‌های منتخب در ارزیابی نشریات

ردیف	شاخص	ضریب وزنی	دامنه امتیازات
۱	تناوب انتشار	۲	دو فصلنامه ۱، فصلنامه ۲، دو ماهنامه و بیشتر ۳
۲	تعداد کل اعضای هیئت تحریریه	۳	۷ نفر ۱، ۷-۱۴ نفر ۲، بیش از ۱۴ نفر ۳
۳	تعداد کل اعضای هیئت تحریریه خارجی	۴	فاقد عضو خارجی ۰، ۱۰-۲۵ درصد ۱، ۲۶ تا ۵۰ درصد ۲، بالای ۵۰ درصد ۳
۴	تکمیل بودن اطلاعات اعضای هیئت تحریریه	۴	نداشتن اطلاعات ۰، ناقص ۱، کامل ۲
۵	نمایه اسکوپوس	۴	ندارد ۰، دارد ۱
۶	نمایه در پایگاه تخصصی	۲	ندارد ۰، دارد ۱
۷	گوگل اسکالر	۲	ندارد ۰، دارد ۱
۸	نمایه در پایگاه دواج	۳	ندارد ۰، دارد ۱
۹	عضویت در COPE	۳	ندارد ۰، دارد ۱
۱۰	فعال بودن لینک نمایه‌ها	۲	لینک فعال نیست یا غلط است ۰، لینک درست است ۱
۱۱	استاندارد بودن وب‌سایت نشریه	۲	استاندارد نیست ۰، استاندارد است ۱
۱۲	تکمیل بودن اطلاعات وب‌سایت	۲	ناقص ۰، کامل ۱
۱۳	داشتن کد DOI برای مقالات	۴	ندارد ۰، دارد ۱
۱۴	تأخیر در انتشار	۴	دو شماره یا بیشتر ۰، یک شماره ۱، به‌روز ۲
۱۵	تنوع نویسندگان از کشورهای مختلف	۴	ندارد ۰، دارد ۱

ردیف	شاخص	ضریب وزنی	دامنه امتیازات
۱۶	اچ‌ایندکس اعضای هیئت تحریریه	۴	درج نشده ۰، درج شده ۱
۱۷	اصول اخلاقی نشریه	۳	درج نشده ۰، درج شده ۱
۱۸	راهنمای نویسندگان	۳	درج نشده ۰، ناقص ۱، کامل ۲
۱۹	درج اصول کپی‌رایت	۳	درج نشده ۰، درج شده ۱
۲۰	متن کامل انگلیسی مقالات	۴	ندارد ۰، دارد ۱

۴. نتایج ارزیابی بر اساس شاخص‌های منتخب

با توجه اینکه ۳۴۷ نشریه در طول ارزیابی دو سال اخیر دارای رتبه «الف» و «بین‌المللی» بودند، بنابراین، این تعداد از نشریات بر اساس معیارها و امتیازات لحاظ‌شده در جدول ۲، اعمال گردید. نتایج ارزیابی مجدد نشریات بر اساس این شاخص‌ها نشان داد که دامنه کلی امتیازات کسب‌شده در مجموع نشریات بین ۰/۴۴ تا ۱/۲۱ بوده است. این در حالی است که دامنه امتیازات کسب‌شده برای نشریات با نمایه «اسکوپوسی» بین ۰/۵ تا ۱/۲۱ و برای نشریات فاقد نمایه «اسکوپوس» بین ۰/۴۴ تا ۱/۰۶ بوده است.

جدول ۳. تفکیک نشریات از لحاظ نوع نمایه و تناوب انتشار

ردیف	تناوب انتشار	دارای نمایه اسکوپوسی	فاقد نمایه اسکوپوسی	جمع
۱	دو-فصلنامه	۲۱	۴۶	۶۷
۲	فصلنامه	۷۷	۱۷۲	۲۴۹
۳	دو-ماهنامه و بیشتر	۱۶	۱۵	۳۱
۴	جمع کل	۱۱۴	۲۳۳	۳۴۷

با توجه به اینکه نشریات از نظر تناوب انتشار در سه گروه دو-فصلنامه، فصلنامه و دو-ماهنامه و بیشتر دسته‌بندی شدند، از مجموع ۳۴۷ نشریه ارزیابی‌شده، ۶۷ نشریه دارای تناوب انتشار دو-فصلنامه‌ای، ۲۴۹ نشریه به‌صورت فصلنامه‌ای و ۳۱ نشریه نیز به‌صورت دو-ماهنامه و بیشتر منتشر می‌گردیدند (جدول ۳)، که از نظر نمایه‌سازی نیز طبق جدول ۳ به دو حالت با نمایه «اسکوپوسی» و «غیراسکوپوسی» تفکیک گردیدند:

ارزیابی نشریات بر اساس گروه‌های آموزشی نیز نشان داد که عمده نشریات

نمایه شده در گروه علوم پایه و عمده نشریات دارای رتبه «الف» در گروه علوم انسانی قرار دارند (جدول ۴).

جدول ۴. تفکیک نشریات از منظر نمایه «اسکوپوسی» و گروه آموزشی

ردیف	گروه آموزشی	دارای نمایه اسکوپوسی	فاقد نمایه اسکوپوسی	جمع
۱	دامپزشکی	۸	۲	۱۰
۲	علوم انسانی	۱۲	۱۳۵	۱۴۷
۳	علوم پایه	۴۶	۱۸	۶۴
۴	فنی و مهندسی	۳۱	۲۹	۶۰
۵	کشاورزی و منابع طبیعی	۱۷	۴۴	۶۱
۶	هنر و معماری	۰	۵	۵
۷	جمع کل	۱۱۴	۲۳۳	۳۴۷

بررسی نشریات از لحاظ نمایه شدن در پایگاه های تخصصی (جدول ۵) نشان داد که ۱۶۱ نشریه فاقد نمایه در پایگاه تخصصی بودند که بیشترین میزان نیز مربوط به نشریات علوم انسانی بوده است. این در حالی است که ۲۳۱ نشریه دارای نمایه در پایگاه تخصصی حوزه خود بوده اند که از نظر درصدی بیشترین آن مربوط به گروه های دامپزشکی، علوم پایه، و فنی و مهندسی بوده است. از نظر نمایه شدن نشریات در پایگاه «دواج»^۱ نیز نتایج نشان داد که از ۳۴۷ نشریه ارزیابی شده، ۲۱۶ نشریه در پایگاه «دواج» نمایه می شوند که به ترتیب، نشریات گروه های علوم انسانی، کشاورزی و منابع طبیعی و علوم پایه بیشترین نسبت از ۲۱۶ نشریه را به خود اختصاص داده اند. در خصوص نمایه شدن نشریات در پایگاه «گوگل اسکالر» نیز نتایج ارزیابی نشان داد که تقریباً ۸۸/۵ درصد از نشریات، نمایه «گوگل اسکالر» را داشته اند (جدول ۵).

1. DOAJ

جدول ۵. تفکیک نشریات از لحاظ نوع نمایه و گروه آموزشی

ردیف	گروه آموزشی	نمایه در پایگاه تخصصی			نمایه در پایگاه دواچ			نمایه در گوگل اسکالر		
		دارد	ندارد	جمع	دارد	ندارد	جمع	دارد	ندارد	جمع
۱	دامپزشکی	۹	۱	۱۰	۷	۳	۱۰	۹	۱	۱۰
۲	علوم انسانی	۶۹	۷۸	۱۴۷	۹۸	۴۹	۱۴۷	۱۳۰	۱۷	۱۴۷
۳	علوم پایه	۵۴	۱۰	۶۴	۳۲	۳۲	۶۴	۴۹	۱۵	۶۴
۴	فنی و مهندسی	۵۰	۱۰	۶۰	۳۸	۲۲	۶۰	۵۸	۲	۶۰
۵	کشاورزی و منابع طبیعی	۴۶	۱۵	۶۱	۳۹	۲۲	۶۱	۵۶	۵	۶۱
۶	هنر و معماری	۳	۲	۵	۲	۳	۵	۵	۰	۵
۷	جمع کل	۲۳۱	۱۱۶	۳۴۷	۲۱۶	۱۳۱	۳۴۷	۳۰۷	۴۰	۳۴۷

یکی از مهم‌ترین اطلاعات در ارزیابی نشریات مربوط به تکمیل بودن اطلاعات وبسایت نشریات است که با توجه به نتایج جدول ۶، مشخص گردید ۲۸۲ نشریه اطلاعات بخش‌های مختلف وبسایت خود را به‌صورت کامل تکمیل نموده‌اند. اما با وجود این، ۶۵ نشریه نیز در این خصوص بی‌توجهی نموده و هنوز اطلاعات بخش‌های مختلف وبسایت را به‌صورت کامل تکمیل نکرده‌اند.

جدول ۶. بررسی نشریات از لحاظ فعال بودن لینک نمایه‌ها و استاندارد بودن وبسایت به تفکیک گروه‌های آموزشی

ردیف	گروه آموزشی	فعال بودن لینک نمایه‌ها			داشتن DOI برای مقالات			تکمیل بودن اطلاعات وبسایت		
		دارد	ندارد	جمع	دارد	ندارد	جمع	دارد	ندارد	جمع
۱	دامپزشکی	۹	۱	۱۰	۹	۱	۱۰	۶	۴	۱۰
۲	علوم انسانی	۱۳۶	۱۱	۱۴۷	۱۰۵	۴۲	۱۴۷	۱۱۰	۳۷	۱۴۷
۳	علوم پایه	۵۴	۱۰	۶۴	۴۶	۱۸	۶۴	۵۶	۸	۶۴
۴	فنی و مهندسی	۵۱	۹	۶۰	۴۳	۱۷	۶۰	۴۹	۱۱	۶۰
۵	کشاورزی و منابع طبیعی	۵۸	۳	۶۱	۴۵	۱۶	۶۱	۵۶	۵	۶۱
۶	هنر و معماری	۵	۰	۵	۵	۰	۵	۵	۰	۵
۷	جمع کل	۳۱۳	۳۴	۳۴۷	۲۵۳	۹۴	۳۴۷	۲۸۲	۶۵	۳۴۷

در خصوص فعال بودن لینک نمایه‌ها که به‌عنوان یکی از مدارک اصلی در بررسی

صحت مطالب ارائه‌شده از طرف نشریه در بین مخاطبان است، نتایج بررسی‌ها حکایت از آن داشت که خوشبختانه ۳۱۳ نشریه به این موضوع توجه داشته و آن را رعایت نموده‌اند، در حالی که ۳۴ نشریه در این خصوص دقت نکرده‌اند. جالب توجه اینکه برخی از این نشریات که لینک آن‌ها فعال نبود، مربوط به نشریاتی است که توسط انتشارات «اشپرنگر» نمایه می‌شوند و در حال حاضر، دارای نمایه «اسکوپوس» نیز هستند.

نکته مهم دیگر، داشتن کد DOI برای مقالات است که در این خصوص نتایج بررسی‌ها حکایت از آن داشت که در ۲۵۳ نشریه، مقالات دارای کد DOI بودند، ولی مقالات ۹۴ نشریه از این نظر اقدامی نکرده‌اند (جدول ۶). نتایج و نمره کلی محاسبه‌شده برای هر نشریه در حالت کلی طبق جدول ۷، قابل مشاهده است:

جدول ۷. نمره کلی محاسبه‌شده برای هر نشریه

عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه	نمره
Advanced Ceramics Progress	۰/۷۴	International Journal of Nonlinear Analysis and Applications	۱/۰۳
Advances in Environmental Technology	۰/۹۲	International Journal of Recycling of Organic Waste in Agriculture	۰/۹۸
Advances in Mathematical Finance and Applications	۰/۹۰	International Journal of Research in Industrial Engineering	۱/۰۵
Algebraic Structures and Their Applications	۰/۹۵	International Journal of Supply and Operations Management	۰/۹۷
Analytical and Bioanalytical Chemistry Research	۰/۹۷	International Journal of Transportation Engineering	۱/۰۶
Annals of Functional Analysis	۰/۸۷	Iranian Economic Review	۰/۶۸
Applied Food Biotechnology	۰/۹۸	Iranian Journal of Animal Biosystematics	۰/۹۴
Applied Research on English Language	۱/۰۳	Iranian Journal of Applied Animal Science	۰/۹۷
Archives of Razi Institute	۰/۸۵	Iranian Journal of Biotechnology	۰/۸۵
Asian Journal of Civil Engineering (Building and Housing)	۰/۹۰	Iranian Journal of Catalysis	۰/۹۰
Banach Journal of Mathematical Analysis	۰/۸۵	Iranian Journal of Chemistry and Chemical Engineering	۰/۸۱

عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه	نمره
Bulletin of the Iranian Mathematical Society	۰/۶۵	Iranian Journal of Earth Sciences	۰/۸۲
Caspian Journal of Environmental Sciences	۱/۰۵	Iranian Journal of Electrical and Electronic Engineering	۰/۹۵
Categories and General Algebraic Structures with Application	۰/۷۴	Iranian Journal of Fisheries Sciences	۰/۸۹
Civil Engineering Infrastructures Journal	۰/۸۹	Iranian Journal of Fuzzy Systems	۰/۹۲
Communications in Combinatorics and Optimization	۰/۹۸	Iranian Journal of Ichthyology	۰/۸۹
Computational Methods for Differential Equations	۱/۰۵	Iranian Journal of Language Teaching Research	۱/۰۵
Ecopersia	۰/۸۴	Iranian Journal of Management Studies	۱/۰۳
Environmental Energy and Economic Research	۱/۰۳	Iranian Journal of Materials Forming	۰/۸۹
Geopersia	۰/۶۵	Iranian Journal of Materials Science and Engineering	۱/۰۰
Global Journal of Environmental Science and Management	۰/۹۵	Iranian Journal of Mathematical Chemistry	۰/۸۵
International Journal of Advanced Structural Engineering	۰/۷۶	Iranian Journal of Mathematical Sciences and Informatics	۰/۸۲
International Journal of Agricultural Management and Development	۱/۰۳	Iranian Journal of Numerical Analysis and Optimization	۱/۱۰
International Journal of Aquatic Biology	۱/۰۵	Iranian Journal of Oil and Gas Science and Technology	۰/۹۷
International Journal of Behavioral Science	۰/۹۲	Iranian Journal of Plant Physiology	۰/۸۴
International Journal of Civil Engineering A:Science	۰/۷۳	Iranian Journal of Science and Technology A:Science	۰/۷۳
International Journal of Energy and Environmental Engineering	۰/۹۷	Iranian Journal of Science and Technology -Transaction of Civil Engineering	۰/۸۵
International Journal of Engineering	۰/۹۵	Iranian Journal of Science and Technology -Transaction of Electrical Engineering	۰/۸۲
International Journal of Environmental Research	۰/۸۱	Iranian Journal of Science and Technology -Transaction of Mechanical Engineering	۰/۷۶

نمره	عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه
۱/۲۱	Iranian Journal of Veterinary Medicine	۰/۸۷	International Journal of Environmental Science and Technology
۰/۸۹	Iranian Journal of Veterinary Research	۱/۰۵	International Journal of Group Theory
۰/۸۴	Iranian Journal of Veterinary Science and Technology	۱/۰۵	International Journal of Human Capital in Urban Management
۰/۹۴	Iranian Journal of Veterinary Surgery	۰/۸۴	International Journal of Industrial Engineering and Production Research
۰/۸۹	Iranian Polymer Journal	۰/۸۷	International Journal of Information Science and Management
۰/۷۴	Issues in Language Teaching	۰/۹۴	International Journal of Mining and Geo-Engineering
۱/۰۵	Journal of Agricultural Science and Technology	۰/۹۴	International Journal of Nanoscience and Nanotechnology (IJNN)
۰/۹۰	Journal of Zoonotic Diseases	۰/۹۰	Journal of Algebra and Related Topics
۰/۸۴	Language Horizons	۱/۰۲	Journal of Algebraic Systems
۰/۶۰	Majlesi Journal of Electrical Engineering	۰/۹۸	Journal of Applied and Computational Mechanics
۰/۸۲	Mathematical Sciences	۱/۰۸	Journal of Applied Fluid Mechanics
۰/۸۲	Mechanics of Advanced Composite Structures	۰/۹۵	Journal of Applied Linguistics and Applied Literature: Dynamics and Advances
۰/۸۹	Molecular Biology Research Communications	۱/۰۲	Journal of Applied Research in Water and Wastewater
۱/۰۲	Nanochemistry Research	۰/۹۸	Journal of Applied Research on Industrial Engineering
۱/۰۳	Persian Journal of Acarology	۰/۸۹	Journal of Cell and Molecular Research
۰/۸۴	Physical Chemistry Research	۰/۹۵	Journal of Chemical and Petroleum Engineering
۱/۰۶	Pollution	۰/۷۳	Journal of Computational and Applied Research in Mechanical Engineering - JCARME
۱/۰۲	Polyolefins Journal	۰/۸۱	Journal of Crop Protection
۱/۰۰	Poultry Science Journal	۰/۸۱	Journal of Genetic Resources

عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه	نمره
Journal of Heat and Mass Transfer Research	۰/۹۴	Progress in Biomaterials	۰/۸۵
Journal of Industrial Engineering International	۰/۹۰	Progress in Color, Colorants and Coatings	۱/۱۱
Journal of Information Systems and Telecommunication	۱/۰۲	Recherches en Langue et Litterature Françaises	۰/۸۵
Journal of Information Technology Management	۰/۹۸	Religious Inquiries	۰/۸۹
Journal of Insect Biodiversity and Systematics	۱/۱۰	Renewable Energy Research and Applications	۰/۹۴
Journal of Livestock Science and Technology	۰/۸۱	Sahand Communications in Mathematical Analysis	۰/۹۸
Journal of Mathematical Extension	۰/۹۰	Scientia Iranica	۰/۹۰
Journal of Mathematical Modeling	۰/۸۵	Teaching English as a Second Language Quarterly	۰/۹۷
Journal of Medicinal Plants and By-products	۰/۹۲	Teaching English Language	۰/۸۴
Journal of Mineral Resources Engineering	۰/۹۲	The Iranian Journal of Botany	۰/۷۷
Journal of Mining and Environment	۰/۸۷	The ISC International Journal of Information Security	۱/۰۵
Journal of Modern Research in English Language	۰/۹۴	Transactions on Combinatorics	۰/۹۲
Journal of Nanostructure in Chemistry	۱/۰۰	Trends in Phytochemical Research	۰/۹۸
Journal of Nanostructures	۱/۰۳	Veterinary Research Forum	۰/۶۵
Journal of Nuts	۰/۹۸	اخلاق در علوم و فناوری	۰/۵۳
Journal of Operation and Automation in Power Engineering	۰/۹۸	ادبیات عرفانی	۰/۶۶
Journal of Optimization in Industrial Engineering	۱/۰۰	اقتصاد کشاورزی	۰/۷۳
Journal of Optoelectrical Nanostructures	۰/۶۹	اقتصاد و توسعه کشاورزی	۰/۸۴
Journal of Rangeland Science	۱/۰۵	اقیانوس شناسی	۰/۶۸
Journal of Rehabilitation in Civil Engineering	۰/۹۸	اکو فیزیولوژی گیاهان زراعی	۰/۶۸

عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه	نمره
Journal of Renewable Energy and Environment	۰/۸۷	اندیشه دینی	۰/۷۳
Journal of Research and Rural Planning	۰/۸۴	انرژی‌های تجدیدپذیر و نو	۰/۷۷
Journal of Research in Applied Linguistics	۰/۹۷	آب و توسعه پایدار	۰/۶۶
Journal of Sciences Islamic Republic of Iran	۰/۶۰	آب و خاک	۰/۹۴
Journal of the Iranian Chemical Society JICS	۰/۹۴	آب و فاضلاب	۰/۹۴
Journal of the Iranian Statistical Society	۰/۷۴	آسیب‌شناسی درمانگاهی دامپزشکی	۰/۶۵
Journal of theoretical and Applied Physics	۰/۸۴	آموزش محیط زیست و توسعه پایدار	۰/۷۹
Journal of Ultrafine Grained and Nanostructured Materials	۰/۹۴	باغ نظر	۰/۹۰
بحوث فی اللغة العربیه	۰/۷۴	پژوهش‌های فلسفی-کلامی	۰/۹۵
بررسی‌های حسابداری و حسابرسی	۰/۸۱	پژوهش‌های مدیریت انتظامی	۰/۶۳
بسیار ش	۰/۶۱	پژوهش‌های مشاوره	۰/۶۸
به‌زرعی کشاورزی	۰/۷۹	پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی	۰/۵۶
بهداشت مواد غذایی	۰/۸۱	پژوهش‌های نوین در تصمیم‌گیری	۰/۷۴
بهره‌برداری و پرورش آبزیان	۰/۷۱	پژوهش و نوآوری در علوم و صنایع غذایی	۰/۷۷
بورس اوراق بهادار	۰/۸۱	پژوهشنامه اقتصادی	۰/۶۵
بوم‌شناسی کاربردی	۰/۴۷	پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی	۰/۸۴
بوم‌شناسی کشاورزی	۰/۸۴	پژوهشنامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان	۰/۸۴
بیماری‌های گیاهی	۰/۶۰	پژوهشنامه بیمه	۰/۷۴
بیوتکنولوژی کشاورزی	۰/۹۲	پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات	۰/۶۳
پژوهش ادبیات معاصر جهان	۰/۶۳	پژوهشنامه روان‌شناسی مثبت	۰/۷۴
پژوهش حقوق عمومی	۰/۴۸	پژوهشنامه علم‌سنجی	۰/۸۹
پژوهش در برنامه‌ریزی درسی	۰/۴۴	پژوهشنامه قرآن و حدیث	۰/۵۰
پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی	۰/۵۰	پژوهشنامه معارف قرآنی	۰/۶۸
پژوهش در ورزش تربیتی	۰/۷۴	پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی	۰/۵۰
پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی	۰/۶۱	پژوهه باستان‌سنجی	۰/۷۷

عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه	نمره
پژوهش دینی	۰/۵۰	تاریخ اسلام و ایران	۰/۶۰
پژوهش فیزیک ایران	۰/۵۰	تأملات فلسفی	۰/۷۴
پژوهش نفت	۰/۸۲	تحقیقات اطلاع‌رسانی کتابخانه‌های عمومی	۰/۴۵
پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی	۰/۶۹	تحقیقات اقتصاد کشاورزی	۰/۷۶
پژوهش‌های اقتصادی ایران	۰/۷۴	تحقیقات تاریخ اجتماعی	۰/۸۱
پژوهش‌های انتظامی-اجتماعی زنان و خانواده	۰/۴۸	تحقیقات تولیدات دامی	۰/۹۲
پژوهش‌های باستان‌شناسی ایران	۰/۷۷	تحقیقات دامپزشکی	۰/۶۱
پژوهش‌های تاریخی	۰/۷۴	تحقیقات علوم قرآن و حدیث	۰/۸۲
پژوهش‌های تجربی حسابداری	۰/۹۲	تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران	۰/۷۳
پژوهش‌های تفسیر تطبیقی	۰/۶۰	تحقیقات مالی	۰/۸۱
پژوهش‌های جانوری	۰/۷۴	تحقیقات مالی اسلامی	۰/۷۶
پژوهش‌های چینه‌نگاری و رسوب‌شناسی	۰/۹۲	تحقیقات منابع آب ایران	۰/۴۸
پژوهش‌های حفاظت گیاهان ایران	۰/۹۰	تعلیم و تربیت	۰/۵۲
پژوهش‌های راهبردی سیاست	۰/۶۸	تولید محصولات زراعی و باغی	۰/۵۸
پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی	۰/۷۴	جامعه‌شناسی کاربردی	۰/۸۵
پژوهش‌های زبان‌شناسی	۰/۷۷	جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی	۰/۶۵
پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی	۰/۹۲	جاویدان خرد	۰/۶۵
پژوهش‌های زراعی ایران	۰/۸۴	جستارهای زبانی	۰/۸۲
پژوهش‌های صنایع غذایی	۰/۷۱	جغرافیا و توسعه	۰/۶۳
پژوهش‌های علوم دامی	۰/۷۷	جغرافیا و مخاطرات محیطی	۰/۸۵
پژوهش‌های علوم دامی ایران	۰/۸۴	جلوه هنر	۰/۶۹
پژوهش‌های علوم و صنایع غذایی ایران	۰/۷۳	جنگل ایران	۰/۶۸
پژوهش‌های فلسفی	۰/۹۰	چشم‌انداز مدیریت صنعتی	۰/۷۹
حدیث پژوهی	۰/۷۷	علوم زمین	۰/۶۶
حسابداری ارزشی و رفتاری	۰/۶۸	علوم محیطی	۰/۸۱
حسابداری دولتی	۰/۷۱	علوم و تحقیقات بذر ایران	۰/۶۶
حسابداری و منافع اجتماعی	۰/۹۲	علوم و تکنولوژی پلیمر	۰/۷۹

عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه	نمره
حقوق بشر	۰/۸۷	علوم و صنایع غذایی ایران	۰/۸۲
حکمت معاصر	۰/۷۶	علوم و فناوری بذر ایران	۰/۶۹
خانواده و پژوهش	۰/۵۲	علوم و فناوری رنگ	۰/۷۳
دانش انتظامی	۰/۶۳	علوم و فنون مدیریت اطلاعات	۰/۸۵
دانش حسابداری	۰/۷۴	علوم و فنون هسته‌ای	۰/۵۶
دانش حسابداری مالی	۰/۶۱	علوم و مهندسی آب و فاضلاب	۰/۸۱
دانش سیاسی	۰/۵۸	علوم و مهندسی آبیاری	۰/۸۵
دولت پژوهی	۰/۷۴	فرهنگ در دانشگاه اسلامی	۰/۶۰
راهبرد مدیریت مالی	۰/۸۵	فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی	۰/۶۶
راهبردهای توسعه روستایی	۰/۷۳	فقه و حقوق خانواده	۰/۷۱
راهبردهای شناختی در یادگیری	۰/۷۷	فناوری آموزش	۰/۷۴
رستنی‌ها	۰/۷۳	فناوری‌های جدید در صنعت غذا	۰/۸۱
رفتار حرکتی	۰/۸۱	فنون ادبی	۰/۷۴
روان‌شناسی افراد استثنایی	۰/۶۱	فیزیک زمین و فضا	۰/۷۳
روان‌شناسی پیری	۰/۸۵	فیزیولوژی محیطی گیاهی	۰/۵۶
روان‌شناسی سلامت	۰/۵۵	کارافن	۰/۷۶
روان‌شناسی کاربردی	۰/۸۱	کتابداری و اطلاع‌رسانی	۰/۵۸
زبان پژوهی	۰/۸۵	گل و گیاهان زینتی	۰/۶۱
زبان و ادب فارسی	۰/۷۶	لسان‌مبین	۰/۷۶
زبان و ادبیات عربی	۰/۷۴	ماشین‌های کشاورزی	۰/۹۲
زراعت و فناوری زعفران	۰/۸۷	مبانی نظری هنرهای تجسمی	۰/۷۶
زمین‌شناسی اقتصادی	۰/۸۴	متافیزیک	۰/۷۱
زن و جامعه	۰/۶۶	محیط زیست و مهندسی آب	۰/۷۷
زیست‌شناسی کاربردی	۰/۷۴	مدیریت آب در کشاورزی	۰/۵۸
زیست‌شناسی میکروارگانیسم‌ها	۰/۶۸	مدیریت آب و آبیاری	۰/۸۱
ژئوپلیتیک	۰/۶۱	مدیریت بازرگانی	۰/۸۱
ژئوفیزیک ایران	۰/۶۶	مدیریت برند	۰/۶۶

عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه	نمره
سنجش از دور و سامانه اطلاعات جغرافیایی در منابع طبیعی	۰/۹۲	مدیریت بهره‌وری	۰/۸۱
سیاست علم و فناوری	۰/۵۵	مدیریت بیابان	۰/۷۴
سیاست‌گذاری اقتصادی	۰/۷۷	مدیریت خاک و تولید پایدار	۰/۷۳
شناخت اجتماعی	۰/۵۲	مدیریت دولتی	۰/۸۱
علمی‌شیلات ایران	۰/۶۰	مدیریت سازمان‌های دولتی	۰/۶۳
علوم باغبانی	۰/۹۰	مدیریت صنعتی	۰/۶۵
علوم ترویج و آموزش کشاورزی	۰/۴۴	مرتع	۰/۵۰
علوم زراعی ایران	۰/۵۶	مسایل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی	۰/۷۹
مطالعات اجتماعی-روان‌شناختی زنان	۰/۶۶	مطالعات کاربردی علوم زیستی در ورزش	۰/۷۴
مطالعات اقتصادی کاربردی ایران	۰/۸۷	مطالعات کتابداری و سازماندهی اطلاعات	۰/۸۱
مطالعات اوراسیای مرکزی	۰/۵۳	مطالعات مدیریت بهبود و تحول	۰/۶۸
مطالعات برنامه درسی	۰/۷۶	مطالعات مدیریت راهبردی	۰/۶۸
مطالعات بین‌المللی	۰/۸۷	مطالعات مدیریت صنعتی	۰/۷۹
مطالعات پیشگیری از جرم	۰/۵۶	مطالعات مدیریت کسب و کار هوشمند	۰/۷۴
مطالعات حقوق تطبیقی	۰/۶۰	مطالعات مدیریت گردشگری	۰/۷۴
مطالعات حقوق عمومی	۰/۶۳	مطالعات مدیریت ورزشی	۰/۷۷
مطالعات در دنیای رنگ	۰/۷۴	مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی	۰/۷۹
مطالعات دفاع مقدس	۰/۵۰	منظر	۰/۸۷
مطالعات روان‌شناختی	۰/۷۴	مهندسی سازه و ساخت	۰/۸۹
مطالعات روان‌شناسی ورزشی	۰/۶۸	مهندسی شیمی ایران	۰/۶۹
مطالعات زبان و ترجمه	۰/۸۷	نامه انجمن حشره‌شناسی ایران	۰/۸۷
مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران	۰/۶۰	نظریه‌های کاربردی اقتصاد	۰/۷۷
مطالعات سیاسی جهان اسلام	۰/۵۶	نقد و نظریه ادبی	۰/۷۷
مطالعات فرهنگ-ارتباطات	۰/۷۳	نگره	۰/۶۸
مطالعات فرهنگی و ارتباطات	۰/۶۸	هیدروژنومورفولوژی	۰/۷۴
مطالعات قرآن و حدیث	۰/۶۰	هیدرولیک	۰/۷۹
مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی	۰/۶۳		

جدول ۸. نمونه ریز نمرات کسب شده توسط نشریه Archives of Razi Institute

ردیف	شاخص های ارزیابی (ضریب وزنی)	نمره کسب شده	ردیف	شاخص های ارزیابی	نمره کسب شده
۱	تناوب انتشار (۲)	۲	۱۴	تعداد مقاله در هر شماره (۲)	۵۰
۲	تعداد کل اعضای هیئت تحریریه (۳)	۷	۱۵	تعداد کل مقاله در سال (۲)	۲۰۰
۳	تعداد اعضای هیئت تحریریه خارجی (۴)	۰	۱۶	تعداد صفحه در هر مقاله (۰)	۷
۴	تکمیل اطلاعات اعضای هیئت تحریریه (۴)	۱۷	۱۷	DOI (۴)	۱
۵	نمایه اسکوپوس (۴)	۱	۱۸	تنوع جغرافیای اعضای هیئت تحریریه (۴)	۰
۶	نمایه تخصصی (۲)	۱	۱۹	انتشار به موقع (۴)	۱
۷	نمایه DOAJ (۳)	۱	۲۰	تنوع نویسندگان (۴)	۱
۸	نمایه گوگل اسکالر (۲)	۱	۲۱	انتشار به زبان انگلیسی (۴)	۱
۹	فعال بودن لینک نمایه ها (۲)	۱	۲۲	اعضای هیئت تحریریه با h-index بالا (۴)	۰
۱۰	استاندارد بودن وبسایت (۲)	۱	۲۳	Publication Ethics (۳)	۱
۱۱	تکمیل بودن اطلاعات وبسایت (۳)	۱	۲۴	راهنمای نویسندگان (۳)	۱
۱۲	Copyright Release (۳)	۱	۲۵	CC Attribution (۱)	۱
۱۳	نمایه COPE (۳)	۰	۲۶	Aims and Scope (۲)	۱
نمره کل		۰/۸۵			

جدول ۸، نمونه ای از نحوه امتیازدهی بر اساس شاخص های نهایی ارزیابی به همراه وزن هر شاخص و در نتیجه، نمره نهایی کسب شده توسط نشریه را نشان می دهد (برای نمونه، نمره محاسبه شده برای نشریه Archives of Razi Institute درج شده است). با توجه به اینکه تعیین وضعیت ارزیابی نمره های کسب شده برای هر نشریه از اهمیت بالایی برخوردار است. این است که ریز نمرات کسب شده برای هر نشریه به تفکیک گروه های آموزشی محاسبه گردید و بر همین اساس، عمده مشکلات شناسایی شده برای این نشریات به شرح زیر است:

نداشتن عضو هیئت تحریریه بین المللی

یکی از شاخص های اصلی در ارزیابی پایگاه های معتبر بین المللی نمایه کننده نشریات،

داشتن اعضای هیئت تحریریه بین‌المللی است. اینکه نشریه بتواند در ترکیب هیئت تحریریه خود از ظرفیت افراد شاخص در حوزه نشریه، که در کشورهای مختلف وجود دارد، استفاده نماید، موضوعی است که در حال حاضر تنها در نشریات دارای نمایه «اسکوپوس» و آن هم بیشتر در نشریات انگلیسی‌زبان دیده می‌شود. حتی در نشریات فارسی‌زبان نمایه‌دار نیز کم‌وبیش این موضوع مورد توجه قرار گرفته، ولی باید آن را تقویت نمود. اما در نشریات فاقد نمایه «اسکوپوس» این موضوع بسیار کم و در خیلی از نشریات اصلاً مورد توجه قرار نگرفته است. وجود افراد سرشناس و متخصص از سایر کشورها باعث می‌شود که مخاطبان نشریه با اطمینان بیشتری مقالات خود را برای نشریه ارسال نمایند و همین امر موجب تنوع جغرافیایی نویسندگان مقالات چاپ‌شده در نشریه می‌گردد و طبیعی است که این امر موجب افزایش استناددهی به مقالات نشریه و افزایش ضریب تأثیر آن خواهد شد. استفاده از ظرفیت محققان ایرانی با وابستگی سازمان‌های خارجی در ترکیب اعضای هیئت تحریریه خود می‌تواند به عنوان راهکاری جهت بین‌المللی نمودن ترکیب اعضای هیئت تحریریه نشریات فارسی‌زبان در نظر گرفته شود.

نداشتن عضویت در پایگاه‌های تخصصی

موضوعی که در بسیاری از نشریات به‌ویژه در نشریات فاقد نمایه «اسکوپوس» ملاحظه می‌شود، عدم نمایه‌سازی نشریه در پایگاه‌های تخصصی حوزه موضوعی نشریه است. این امر به دلیل عدم آشنایی تیم متولی نشریه با پایگاه‌های تخصصی نمایه‌کننده نشریات هر حوزه موضوعی است؛ در صورتی که اگر مسئولان نشریات به بررسی نشریات تخصصی مشابه نمایه‌شده در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی همچون «اسکوپوس» بپردازند، متوجه خواهند شد که بسیاری از این نشریات در پایگاه‌های تخصصی نیز دارای نمایه هستند. عضویت و نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های تخصصی باعث می‌شود که متخصصان حوزه موضوع نشریه به وجود نشریات پی ببرند و در صورت تمایل، مقالات خود را به این نشریات ارسال کنند. این امر باعث افزایش جامعه مخاطبان، افزایش ورودی مقالات، افزایش تنوع نویسندگان از کشورهای مختلف و در نهایت، افزایش شانس پذیرش و نمایه‌شدن در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی همچون «اسکوپوس» می‌گردد.

نداشتن نمایه پایگاه «دواج»

یکی از شرایط اصلی در پذیرش نشریات برای نمایه شدن در پایگاه‌های معتبری همچون «اسکوپوس»، نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌هایی همچون «دواج» است (طاهری ۱۴۰۲)؛ هرچند که بررسی شاخص‌های «اسکوپوس» توسط پژوهشگران فعلی، وجود این امر را الزامی نشان نداد. از همین رو، توجه به این شاخص در ارزیابی نشریات نیز می‌تواند دارای اهمیت باشد؛ موضوعی که کم‌وبیش در نشریات مورد توجه قرار گرفته است؛ به گونه‌ای که در طی دو سال اخیر تعداد نشریات ایرانی نمایه شده در این پایگاه با رشد بسیار چشمگیری مواجه شده است. با وجود این، بررسی نشریات حکایت از آن دارد که هنوز بسیاری از نشریات به این پایگاه مراجعه نکرده و به نمایه‌سازی نشریه در این پایگاه آنگونه که باید، نپرداخته‌اند.

نداشتن عضویت در پایگاه کمیته اخلاق ناشران^۱

بررسی نشریات مختلف نشان داد که بسیاری از نشریات تابع قوانین کمیته اخلاق ناشران هستند، ولی عضو این کمیته نیستند. بنابراین، با توجه به اهمیت این پایگاه و امتیازات عضویت در این کمیته برای نشریه، ایجاب می‌کند که خود نشریه در وهله اول، و کمیسیون نشریات در وهله دوم تلاش نمایند که زمینه عضویت نشریات در این کمیته را فراهم سازند. عضویت در پایگاه COPE به عنوان یکی از معیارهای اصلی «اسکوپوس» در بررسی درخواست نشریات متقاضی نمایه‌سازی در این پایگاه است. بنابراین، عضویت نشریات در کمیته اخلاق ناشران باعث ارتقای سطح عملکرد نشریه گردیده و سطح اطمینان جامعه مخاطبان را به نحوه عملکرد بررسی و داوری و انتشار مقالات بالا خواهد برد. «باقریان و خالقی» (۱۳۹۵)، «صلح‌جو و نوروزی» (۱۳۹۵) و همچنین «باقریان» (۱۳۹۷) نیز نتایج مشابهی را گزارش نموده‌اند.

تکمیل نبودن اطلاعات اعضای هیئت تحریریه

یکی از معیارها و شاخص‌های ارزیابی نشریات از نظر جامعه مخاطبان و همچنین پایگاه‌های معتبر بین‌المللی ترکیب اعضای هیئت تحریریه نشریه است. از سوی دیگر، استفاده از

1. The Committee on Publication Ethics (COPE)

اعضای هیئت تحریریه سرشناس و با شاخص «هرش»^۱ بالا باعث خواهد شد که نشریه از مقبولیت بیشتری برخوردار گردد. شوربختانه، بسیاری از نشریات ارزیابی شده در خصوص تکمیل نمودن اطلاعات سردبیر و اعضای هیئت تحریریه همچون نام و نام خانودگی، مرتبه علمی، رشته و تخصص، وابستگی سازمانی به طور کامل (دانشگاه/ پژوهشگاه، شهر، کشور)، نشانی وبسایت شخصی (سازمانی)، نشانی ایمیل، شماره تماس، کد ORCID و همچنین شاخص «هرش» (بر مبنای یکی از پایگاه‌های اسکوپوس یا گوگل اسکالر) اقدام ننموده و یا به صورت ناقص درج شده بود. باقریان و خالقی (۱۳۹۵) نیز تکمیل نبودن اطلاعات اعضای هیئت تحریریه را از نکات ضعف نشریات علمی مورد تحقیق خود بیان داشته است.

تأخیر در انتشار (در برخی موارد)

انتشار به موقع از جمله معیارهای بسیار مهم در ارزیابی نشریات است، اما به دلیل عدم تفاوت نمره زیاد در بین نشریات دارای انتشار به موقع و نشریات دارای یک یا دو شماره تأخیر (حداقل ۲۵ و حداکثر ۵۰ نمره) در فرایند ارزیابی باعث گردیده است که حتی بسیاری از نشریات دارای نمره «الف» نیز این تأخیر در انتشار را داشته باشند. تحقیقات سایر محققان همچون «صدقی و غفاری هسجین» (۱۳۹۵) و «صلح جو و نوروزی» (۱۳۹۵) نیز نتایج مشابهی را گزارش نموده است. هرچند که در نشریات انگلیسی زبان، به ویژه نشریات فاقد نمایه «اسکوپوسی» این موضوع بیشتر به چشم می خورد که یکی از دلایل آن استقبال کم مخاطبان اینگونه نشریات است؛ چرا که نویسندگان مقالات انگلیسی زبان پس از تهیه مقاله خود اولویت خود را بر مبنای نشریات خارجی دارای نمایه و سپس نشریات انگلیسی زبان دارای نمایه و در نهایت، نشریات انگلیسی زبان فاقد نمایه داخلی قرار می دهند. این امر موجب کاهش ورودی مقالات این طیف از نشریات می گردد. استفاده از مشوق‌های لازم جهت دریافت مقاله همچون قرار دادن پاداش‌های مناسب برای مقالات دارای بیشترین استناد در یک سال و ... می تواند تا حدود زیادی این مشکل نشریات را برطرف نماید.

1. H- index

نداشتن مقاله از نویسندگان سایر کشورها

همان گونه که پیشتر نیز اشاره شد، داشتن تنوع در نویسندگان مقالات، به ویژه از نظر توزیع جغرافیایی یکی از معیارهای اصلی در پذیرش نشریات برای نمایه شدن در پایگاه های معتبر همچون «اسکوپوس» و «وب آوساینس» است. ولی شوربختانه، در نشریات فاقد نمایه و حتی در نشریات فارسی دارای نمایه، این موضوع و مشکل بسیار قابل مشاهده است؛ موضوعی که «صدقی و غفاری هشتجین» (۱۳۹۵) در تحقیقات خود به آن اشاره نموده بودند. توجه به ظرفیت محققان فارسی زبان با وابستگی دانشگاه های خارجی، استفاده از مقالات سفارشی و ارتقای کیفیت چکیده مبسوط مقالات از راهکارهای پیشنهادی کوتاه مدت برای رفع این مشکل نشریات است.

کامل نبودن توضیحات راهنمای نویسندگان (در برخی موارد)

بخش راهنمای نویسندگان از بخش های مهم نشریه برای ارتباط با جامعه مخاطبان، به ویژه علاقه مندان ارسال مقاله به یک نشریه است. هر چه اطلاعات این بخش از نظر محتوایی کامل تر باشد، میزان رفت و برگشت مقالات بین نویسندگان و متولیان نشریات کمتر خواهد شد. بنابراین متولیان نشریات با تکمیل دقیق اطلاعات این بخش می توانند هم خود و هم نویسندگان را از چالش های پیش رو خلاص نمایند.

«باقریان و خالقی» در تحقیقات خود اعلام نمودند که شاخص های مربوط به شناسه دیجیتال (DOI)، سال تأسیس نشریه، سیاست های مربوط به دسترسی آزاد به اطلاعات، مجوز حق انتشار و ناشر، و همچنین توجه به شاخص سرقت علمی از جمله نکاتی بوده اند که به عنوان نقاط ضعف نشریات انگلیسی زبان حوزه علوم پزشکی ایران مشخص گردیدند؛ به گونه ای که در کمتر از ۵۰ درصد جامعه آماری بررسی شده توسط ایشان به این موارد توجه شده بود. ایشان همچنین عدم توجه به تکمیل اطلاعات بخش هیئت تحریریه را از نکات بارز این زمینه اعلام نمودند (۱۳۹۵). این در حالی است که «صدقی و غفاری هشتجین» نداشتن مقالات از نویسندگان بین المللی، عدم انتشار به موقع و ضعف در ویراستاری مقالات انگلیسی زبان را از دلایل اصلی عدم پذیرش نشریات انگلیسی زبان علوم پزشکی در پایگاه اطلاعاتی «اسکوپوس» بیان داشته اند (۱۳۹۵).

«صلح جو و نوروزی» در بررسی موانع نمایه سازی نشریات انگلیسی زبان دانشگاه تهران در دو پایگاه «وب آوساینس» و «اسکوپوس» دلایلی همچون تعداد کم استناد دریافتی

به مقالات این نشریات، تأخیر در انتشار، نداشتن فرایند داوری مشخص و نداشتن بیانیه اخلاقی نشر را در این امر مؤثر دانسته‌اند (۱۳۹۵).

«باقریان» در ارزیابی وب‌گاه‌های نشریات حوزه فلسفه بر اساس شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی با بیان اینکه حضور این نشریات در پایگاه‌های عمومی و اختصاصی معتبر بین‌المللی بسیار ضعیف است، دلایلی همچون عدم توجه به کد شناسه مقالات، نداشتن مجوز اشتراک‌گذاری^۱، و روشن نبودن اطلاعات بخش اخلاق و قوانین نشریات را از مهم‌ترین نقاط ضعف نشریات حوزه فلسفه بیان داشتند (۱۳۹۷).

ماحصل توجه به موارد بالا موجب می‌شود که میزان شناخته شدن نشریه و در نتیجه، میزان ضریب استنادی به این نشریات کاهش یابد؛ چرا که به‌طور معمول، نشریات در هر پایگاهی که نمایه می‌شوند، با توجه به میزان استنادات صورت گرفته به مطالب منتشر شده در هر نشریه و همچنین با توجه به حوزه موضوعی خود نشریه، در تقسیم‌بندی چارکی پایگاه قرار می‌گیرد. بررسی کلیه نشریات دارای اعتبار کمیسیون نشریات علمی وزارت «عنف» بر اساس وضعیت نمایه‌شدن آن‌ها در سه پایگاه «آی‌اس‌سی»^۲، «وب‌آوساینس» و «اسکوپوس» نشان داد که تعداد نشریات دارای جایگاه چارکی اول نسبت به کل نشریات موجود در این پایگاه‌ها، حجم بسیار کمتری را به خود اختصاص می‌دهند؛ به نحوی که برای مثال، با وجود نمایه‌شدن ۱۵۷ نشریه در پایگاه «اسکوپوس»، تنها ۷ نشریه در چارک اول قرار داشت یا از ۷۱ نشریه نمایه‌شده در «وب‌آوساینس» تنها ۲ نشریه در این چارک قرار داشت (جدول ۹) که خود این امر نیز بر استانداردسازی و ارتقای نمایه‌سازی نشریات در این پایگاه‌ها تأکید دارد.

جدول ۹. وضعیت چارک‌بندی نشریات علمی در پایگاه‌های مختلف

پایگاه	تعداد کل نشریه نمایه‌شده	چارک اول (Q1)	چارک دوم (Q2)	چارک سوم (Q3)	چارک چهارم (Q4)	فاقد چارک
اسکوپوس	۱۵۷	۷	۱۹	۴۸	۵۰	۳۳
وب‌آوساینس	۷۱	۲	۸	۱۳	۶	۴۲
آی‌اس‌سی	۱۳۶۰	۳۹۲	۳۰۷	۲۱۲	۱۷۲	۲۷۷

1. Creative commons (CC)

2. Islamic World Science Citation Center (ISC)

۵. بحث

نتایج این تحقیق نشان داد که توجه به جایگاه و رتبه علمی کشور نکته بسیار مهمی است و با توجه به اینکه عامل اصلی بیان رتبه هر کشور بر اساس تعداد مقالات نمایه شده در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی همچون «اسکوپوس» و «وب‌آوساینس» است، بنابراین افزایش آمار مقالات در این پایگاه‌ها همواره باید مورد توجه قرار گیرد. از سوی دیگر، بانک اطلاعات این پایگاه‌ها بر مبنای مقالاتی است که در نشریات نمایه شده در این پایگاه‌ها وجود دارند؛ یعنی یک همبستگی مستقیم بین تعداد نشریات نمایه شده در این پایگاه‌ها و تعداد مقالات می‌توان مشاهده نمود که این امر خود تا حدود زیادی اهمیت نمایه‌سازی نشریات در این پایگاه‌ها را نشان می‌دهد.

در حال حاضر، فرایند ارزیابی و رتبه‌بندی نشریات علمی در کمیسیون نشریات علمی بر اساس مواردی است که کمتر به محتوای کیفی مقالات می‌پردازد، و شامل شاخص‌های کلیدی که به‌طور معمول در نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی همچون «اسکوپوس» و «وب‌آوساینس» مورد توجه قرار می‌گیرند، نمی‌شود. این امر ضرورت بررسی و تعیین شاخص‌های استاندارد برای ارزیابی نشریات را دو چندان می‌کند. بر همین اساس، در این تحقیق تلاش شد تا ضمن بررسی اجمالی شاخص‌های ارزیابی نشریات در کمیسیون نشریات و همچنین بررسی دقیق شاخص‌های ارزیابی پایگاه‌های «اسکوپوس» و «وب‌آوساینس»، شاخص‌هایی را به‌منظور ارزیابی نشریات دارای رتبه بین‌المللی انتخاب و ضمن وزن‌دهی آن‌ها و نشریات بر این اساس مجدد مورد ارزیابی قرار داد.

با توجه به اهمیت میزان استنادات صورت گرفته به مطالب منتشر شده در هر نشریه و همچنین با توجه به حوزه موضوعی خود نشریه، ضرورت دارد که کلیه نشریات دارای اعتبار کمیسیون نشریات علمی وزارت «عتف» که در حال حاضر در سه پایگاه «آی‌اس‌سی»، «وب‌آوساینس» و «اسکوپوس» نمایه می‌شوند، به این موضوع توجه نموده و تلاش نمایند تا با اجرای استانداردهای لازم و انجام فعالیت‌های لازم از قبیل چاپ مقاله از افراد سرشناس جهانی و یا دعوت از افراد برجسته جهت عضویت در هیئت تحریریه نشریات، میزان بازدید از نشریه و مقالات چاپ شده در نشریه را بالا ببرند تا در جایگاه مناسب حوزه تخصصی خود قرار گیرند.

نتایج نشان داد که عدم حضور اکثر نشریات علوم انسانی در پایگاه‌های تخصصی حاکی از عدم آگاهی این گروه از نشریات با پایگاه‌های تخصصی نمایه‌کننده حوزه

موضوعی آن‌هاست. بنابراین برگزاری کارگاه‌های آموزشی در این زمینه از طرف کمیسیون نشریات می‌تواند بسیار مؤثر باشد؛ اقدامی که نتیجه آن را در معرفی پایگاه «دواج» به نشریات علمی و به دنبال آن، نمایه‌شدن ۲۱۶ نشریه از ۳۴۷ نشریه ارزیابی شده می‌توان مشاهده نمود؛ به گونه‌ای که باعث شد بخش زیادی از نشریات نمایه‌شده در این پایگاه به نشریات گروه‌های علوم انسانی مربوط باشد.

عمده مشکلات نشریات گروه «الف» که در این بررسی مشخص گردید، به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از: نداشتن عضو هیئت تحریریه بین‌المللی، نداشتن عضویت در پایگاه‌های تخصصی، نداشتن نمایه پایگاه «دواج»، نداشتن عضویت در پایگاه COPE، تکمیل نبودن اطلاعات اعضای هیئت تحریریه، تأخیر در انتشار (در برخی موارد)، نداشتن مقاله از نویسندگان سایر کشورها، کامل نبودن توضیحات راهنمای نویسندگان (در برخی موارد) که ضرورت توجه به آن‌ها و تلاش در جهت رفع آن‌ها از طرف نشریات ضروری است.

تکمیل نمودن اطلاعات سردبیر و اعضای هیئت تحریریه همچون نام و نام خانودگی، مرتبه علمی، رشته و تخصص، وابستگی سازمانی به طور کامل (دانشگاه/ پژوهشگاه، شهر، کشور)، نشانی وبسایت شخصی (سازمانی)، نشانی ایمیل، شماره تماس، کد ORCID و همچنین شاخص «هرش» (بر مبنای یکی از پایگاه‌های اسکوپوس یا گوگل اسکالر) موجب جلب مخاطبان بیشتر و همچنین افزایش مقبولیت در بین محققان آن حوزه می‌گردد. همچنین استفاده از اعضای هیئت تحریریه سرشناس و با شاخص «هرش» بالا باعث خواهد شد که نشریه در بین سایر نشریات هم‌حوزه، بهتر رؤیت گردد.

تقدیر و تشکر

نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از مؤسسه تحقیقات سیاست علمی کشور برای تأمین اعتبار اجرای طرح تقدیر و تشکر نمایند.

فهرست منابع

- باقریان، نجمه. ۱۳۹۷. ارزیابی وبگاه‌های نشریات حوزه فلسفه بر اساس شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی. *فصلنامه پژوهش‌های فلسفی کلامی* ۲۰ (۱): ۲۰۲-۲۲۵.
- باقریان، نجمه و نرگس خالقی. ۱۳۹۵. حضور شاخص‌های نمایه‌سازی مورد نظر پایگاه‌های اطلاعاتی و

استادی بین‌المللی در وب‌گاه نشریات انگلیسی حوزه علوم پزشکی ایران. مجموعه مقاله‌های دومین همایش ملی نشریات علمی کشور، به کوشش محمدامین عرفانی‌منش، مهدی رحمانی، مریم انصاری. تهران: کتابدار. ص ۵۲۱-۵۳۸.

پایگاه کمیسیون نشریات حوزه علمیه <https://pazhohesh.ismc.ir> (دسترسی در ۱۴۰۳/۰۴/۲۵)

پایگاه کمیسیون نشریات علمی دانشگاه آزاد اسلامی <https://eval.journals.iau.ir> (دسترسی در ۱۴۰۳/۰۵/۱۰)

پایگاه کمیسیون نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری <https://journals.msrt.ir> (دسترسی در ۱۴۰۳/۰۳/۱۲)

پایگاه کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی <https://journals.research.ac.ir> (دسترسی در ۱۴۰۳/۰۴/۰۸)

پوربندانی، محمداسماعیل، فاطمه رضوانی، پاکپور لنگرودی، و ابوزر رمضان. ۱۳۹۵. بررسی شاخص‌های ارزیابی دو نظام رتبه‌بندی نشریات سالمندی. *سالمندی* ۱ (۲): ۲۷-۳۵.

خان‌چمنی، جمشید. ۱۳۸۴. مراحل فهرست شدن نشریات در بانک اطلاعات علمی ISI. *رهیافت* ۳۵ (۱): ۶۰-۶۴. رضوانی، مهدی، و احسان احتشام نژاد. ۱۴۰۲. *مجموعه آیین‌نامه‌ها، شیوه‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی مصوب معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری*. تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور. زرگر، بتول، و مهدی محمدی. ۱۳۹۷. ارزیابی عملکرد نشریات علمی معتبر ایران در حوزه حسابداری و مالی. *علم‌سنجی کاسپین* ۵ (۲): ۲۵-۳۶.

سهیلی، فرامرز. ۱۳۸۵. تحلیل پیوندهای وب‌سایت‌های نانو فناوری با استفاده از روش‌های دسته‌بندی خوشه‌ای، عامل تأثیرگذاری وب و ترسیم نقشه دو بعدی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید چمران اهواز. صالحی، کیوان، و حسین رحیمی. ۱۳۸۵. تبیین فرایند ارزیابی نشریات در مؤسسه اطلاعات علمی (آی‌اس‌آی). *فصلنامه کتاب* ۶۶: ۱۴۱-۱۶۰.

صبوری، علی‌اکبر. ۱۳۸۲. استانداردسازی نشریات علمی و معیارهای ارزیابی نشریات ISI. *رهیافت* ۲۹ (۱): ۸۳-۸۸. صبوری، علی‌اکبر. ۱۳۸۴. ارزیابی نشریات ایرانی فهرست‌شده در مؤسسه اطلاعات علمی (ISI). *رهیافت*، ۳۶: ۵۲-۶۳.

صدقی، شهرام، و سمیه غفاری هشتجین. ۱۳۹۵. ارزیابی مطابقت مجلات انگلیسی زبان علوم پزشکی ایرانی با معیارهای عینی پذیرش مجلات در پایگاه اطلاعاتی Scopus. *مدیریت اطلاعات سلامت* ۱۳ (۶): ۴۳۱-۴۲۶. صلح‌جو، نیلوفر، و علیرضا نوروزی. ۱۳۹۵. موانع نمایه‌سازی مجله‌های انگلیسی‌زبان دانشگاه تهران در وب‌آوساینس و اسکوپوس. مجموعه مقاله‌های دومین همایش ملی نشریات علمی کشور، به کوشش محمدامین عرفانی‌منش، مهدی رحمانی، مریم انصاری. تهران: کتابدار. ص ۱۸۵-۲۰۰.

صیامی، زینب، و مهدی محمدی. ۱۴۰۲. ارزیابی وبسایت نشریات علمی حوزه علوم تربیتی بر اساس شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی. پژوهش در روش‌های آموزش ۱ (۱): ۷۹-۱۰۰.

طاهری، مرتضی، ۱۴۰۲. نمایه‌سازی نشریات علمی در پایگاه‌های تخصصی و استنادی معتبر بین‌المللی. تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور ۲۱۰.

میرحیدری، مریم‌السادات، و محبوبه غفوری. ۱۳۹۷. ارزیابی وبسایت نشریات تخصصی و علمی حوزه مطالعات ایران‌شناسی. فرامنا (۳): ۱۵-۲۵.

میرزائی، الهام. ۱۳۹۵. بررسی، شناسایی و اولویت‌بندی معیارهایی جهت ارزیابی نشریات علمی: دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی حوزه علوم انسانی. مجموعه مقاله‌های دومین همایش ملی نشریات علمی کشور، به کوشش محمدامین عرفانی‌منش، مهدی رحمانی، مریم انصاری. تهران: کتابدار. ص ۶۹-۸۴.

References

- Garefield, E. 1979. *Citation indexing*. New York: John Wiley & Sons.
- Kalita, D. & P. Mahanta. 2016. An empirical evaluation of top Indian journals. In M. Sakia H. K. Kaul & S. Kaul (Ed), *Knowledge Library and Information Networking: Proceedings of the National Convention on Knowledge, Library and Information Networking*. Pp: 247-256. Tezpur: DELNET. Tezpur University: DELNET Pub.
- Meyers, B. & L. Beebe. 1999. The Future of the Print Journal. A White Paper Prepared for The Sheridan Press. Hanover, PA: *The Sheridan Press*. 1999. [on-line]. Available: http://www.sheridanpress.com/PDF_docs/futureprintjrnln.pdf (accessed May 15, 2024)
- Ming-tong, X. U. 2011. On the Construction of University Journal Website from the Establishment of Evaluation Indexes. *Journal of Changchun Normal University* 21 (4): 27-49.
- Sadeghi, R., & A. Sarafshirazi. 2012. Comparison between Impact factor, SCImago journal rank indicator and Eigenfactor score of nuclear medicine journals. *Nuclear Medicine Review* 15 (2): 132-136.
- Wang, Q., & L. Waltman. 2016. Large-scale analysis of the accuracy of the journal classification systems of Web of Science and Scopus. *Journal of Info metrics* 10 (2): 347-64.

احسان احتشام‌نژاد

متولد سال ۱۳۶۰، دارای مدرک تحصیلی دکتری در رشته حسابداری از دانشگاه علامه طباطبائی است. ایشان هم‌اکنون استادیار گروه پژوهشی تأمین مالی و اقتصاد علم، فناوری و نوآوری مؤسسه تحقیقات سیاست علمی کشور است. تأمین مالی و اقتصاد آموزش عالی از جمله علایق پژوهشی وی است.

مهدی رمضانی

متولد سال ۱۳۵۹، دارای مدرک تحصیلی دکتری در رشته زراعت از دانشگاه گیلان است. ایشان هم‌اکنون کارشناس گروه زراعت و اصلاح نباتات دانشکده علوم کشاورزی دانشگاه گیلان است. علم‌سنجی، تحلیل داده و سیاست‌گذاری علم و فناوری از جمله علایق پژوهشی وی است.

مهدی پاکزاد بناب

متولد سال ۱۳۵۸، دارای مدرک تحصیلی دکتری در رشته سیاست‌گذاری علم و فناوری از دانشگاه تهران است. ایشان هم‌اکنون استادیار گروه پژوهشی ارزیابی سیاست‌ها و پایش علم، فناوری و نوآوری مؤسسه تحقیقات سیاست علمی کشور است. پایش STI، ارزیابی سیاست‌ها و پایش علم و فناوری و نوآوری و نظام نوآوری منطقه‌ای از جمله علایق پژوهشی وی است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی